TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. lapkričio 19 d.*[i]

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Prieglobsčio politika – Direktyva 2011/95/ES – Pabėgėlio statuso suteikimo sąlygos – Atsisakymas atlikti karo tarnybą – 9 straipsnio 2 dalies e punktas – Kilmės šalies teisė, kurioje nenumatoma teisė atsisakyti veikti dėl vidinių įsitikinimų – Asmenų, kurie išvyksta iš kilmės šalies pasibaigus karo tarnybos atidėjimo terminui, apsauga – 9 straipsnio 3 dalis – Šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo ir baudimo, nurodytų minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte, ryšys – Įrodymai“

Byloje C-238/19

dėl *Verwaltungsgericht Hannover* (Hanoverio administracinis teismas, Vokietija) 2019 m. kovo 7 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. kovo 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

EZ

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro pirmosios kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot (pranešėjas), einantis kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai C. Toader ir M. Safjan,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. kovo 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– EZ, atstovaujamo *Rechtsanwältin* S. Schröder,

– *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos A. Horlamus,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos R. Kanitz,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid ir M. Condou-Durande,

susipažinęs su 2020 m. gegužės 28 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą prašoma išaiškinti 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 9 straipsnio 2 dalies e punktą ir 3 dalį.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Sirijos piliečio EZ ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ginčą dėl *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba, Vokietija) sprendimo nesuteikti jam pabėgėlio statuso.

Teisinis pagrindas

Ženevos konvencija

3 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 189 tomas, p. 150, Nr. 2545 (1954)), įsigaliojusios 1954 m. balandžio 22 d. ir papildytos 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, įsigaliojusiu 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija), 1 straipsnio A skirsnyje nustatyta:

„Šioje Konvencijoje terminas „pabėgėlis“ nusako asmenį, kuris:

<…>

(2) dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamam dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba bijo naudotis tos šalies gynyba; arba neturėdamas atitinkamos pilietybės ir būdamas už šalies, kurioje anksčiau buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų negali ar bijo į ją grįžti.

<…>“

Direktyva 2011/95

4 Direktyvos 2011/95 2, 4, 12, 24 ir 29 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(2) bendra prieglobsčio politika, įskaitant bendrą Europos prieglobsčio sistemą, yra sudėtinė Europos Sąjungos tikslo laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę asmenims, kurie aplinkybių verčiami teisėtai siekia apsaugos Sąjungoje, dalis.

<…>

(4) Ženevos konvencija <…> yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo;

<…>

(12) Pagrindinis šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus, ir užtikrinti, kad tiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteiktos būtiniausios lengvatos;

<…>

(24) Būtina įvesti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį kriterijus.

<…>

(29) viena iš pabėgėlio statuso suteikimo pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį sąlygų yra priežastinis ryšys tarp persekiojimo priežasčių, t. y. rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei, ir persekiojimo veiksmų arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimas.“

5 Šios direktyvos 2 straipsnio d punkte numatyta, kad šioje direktyvoje „pabėgėlis“ – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei baimės yra ne savo pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja atsiduoti tos šalies globai [nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga] <…>“.

6 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje, esančiame jos II skyriuje „Tarptautinės apsaugos prašymų vertinimas“, nustatyta:

„1. Valstybės narės gali laikyti, kad prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti. Valstybės narės pareiga – bendradarbiaujant su prašytoju įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją.

2. 1 dalyje nurodyta informacija – prašytojo pareiškimai ir visi jo turimi dokumentai, susiję su jo amžiumi, biografijos faktais, įskaitant atitinkamų giminaičių amžių ir biografijos faktus, tapatybe, pilietybe (-ėmis), šalimi (-is) ir vieta (-omis), kurioje (-se) anksčiau gyveno, ankstesniais prieglobsčio prašymais, kelionės maršrutais, kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo teikimo priežastimis.

3. Tarptautinės apsaugos prašymas vertinamas išnagrinėjus kiekvieną atvejį individualiai ir atsižvelgiant į:

a) visus vertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, įskaitant kilmės šalies įstatymus ir kitus teisės aktus bei jų taikymo būdą;

b) atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentus, įskaitant informaciją apie tai, ar prašytojas patyrė ar gali patirti persekiojimą arba didelę žalą;

c) prašytojo asmeninę padėtį ir aplinkybes, įskaitant tokius veiksnius kaip biografijos faktai, lytis ir amžius, kad pagal asmenines prašytojo aplinkybes būtų įvertinta, ar prieš jį arba ją vykdyti ar galimi veiksmai galėtų būti persekiojimas arba būtų susiję su smurtu;

d) tai, ar prašytojo veikla išvykus iš kilmės šalies buvo nukreipta siekiant vienintelio arba pagrindinio tikslo – sudaryti reikiamas sąlygas prašyti tarptautinės apsaugos, kad būtų įvertinta, ar dėl šios veiklos į tą šalį grįžęs prašytojas būtų persekiojamas ar jam arba jai grėstų smurto veiksmai;

e) tai, ar galima pagrįstai tikėtis, kad prašytojas galėtų pasinaudoti kitos šalies apsauga, kurioje jis galėtų gauti pilietybę.

4. Tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar jam buvo padaryta didelė žala arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti ar padaryti didelę žalą, yra rimtas visiškai pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą.

5. Kai valstybės narės taiko principą, pagal kurį prašytojas privalo pagrįsti tarptautinės apsaugos prašymą, ir kai prašytojo pareiškimų faktai nepagrįsti dokumentais ar kitais įrodymais, tokių faktų nereikia patvirtinti, jei įvykdomos šios sąlygos:

a) prašytojas realiai stengėsi pagrįsti savo prašymą;

b) pateikta visa prašytojo turima informacija ir tinkamas paaiškinimas dėl kitos svarbios informacijos nepateikimo;

c) prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs bei įtikimi ir neprieštarauja turimai su prašytojo atveju susijusiai konkrečiai ir bendrai informacijai;

d) prašytojas paprašė tarptautinės apsaugos kiek įmanoma anksčiau, nebent jis gali nurodyti tinkamą priežastį, dėl ko to nepadarė;

e) yra nustatyta, kad prašytojas bendrai yra patikimas.“

7 Tos pačios direktyvos 9 straipsnyje „Persekiojimo veiksmai“ nustatyta:

„1. Tam, kad veiksmas būtų laikomas persekiojimo veiksmu pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį, jis turi būti:

a) pakankamai rimtas pagal savo pobūdį ar dažnumą, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma tų teisių, nuo kurių negalima nukrypti pagal [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos] 15 straipsnio 2 dalį, arba

b) įvairių priemonių sankaupa, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, kuri yra pakankamai sunki, kad veiktų asmenį panašiai kaip nurodyta a punkte.

2. Persekiojimo veiksmai pagal 1 dalį gali būti, *inter alia*, pasireikšti tokiomis formomis:

<…>

e) persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, kuriems taikomi 12 straipsnio 2 dalyje nustatyti nesuteikimo pagrindai;

<…>

3. Pagal 2 straipsnio d punktą turi būti ryšys tarp 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo veiksmų apibrėžtų pagal šio straipsnio 1 dalį arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo.“

8 Direktyvos 2011/95 10 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės, vertindamos persekiojimo priežastis, atsižvelgia į šiuos veiksnius:

<…>

e) politinių pažiūrų sąvoka visų pirma apima turimas pažiūras, įsitikinimus ar tikėjimą tam tikru klausimu, susijusiu su 6 straipsnyje minėtais galimais persekiojimo vykdytojais ir jų politika ar metodais, nesvarbu, ar prašytojas pagal tas pažiūras, įsitikinimus ar tikėjimą ėmėsi veiksmų.

2. Vertinant, ar prašytojas visiškai pagrįstai bijo būti persekiojamas, nesvarbu, ar prašytojas iš tikrųjų turi rasinių, religinių, tautinių, socialinių ar politinių savybių, dėl kurių jis gali būti persekiojamas, su sąlyga, kad tokią savybę prašytojui priskiria persekiojimo vykdytojas.“

9 Minėtos direktyvos 12 straipsnio „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“ 2 dalyje numatyta:

„Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:

a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;

<…>“

Vokietijos teisė

10 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Asylgesetz* (Prieglobsčio įstatymas, toliau – *AsylG*) 3 straipsnyje „Pabėgėlio statuso suteikimas“ numatyta:

„(1) Užsienietis yra pabėgėlis, kaip jis suprantamas pagal [Ženevos] konvenciją, jeigu jis:

1. jaučia pagrįstą baimę būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei,

2. yra ne savo šalyje (kilmės šalyje)
   a) ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga,

<…>

(2) Užsieniečiui pabėgėlio statusas nesuteikiamas pagal 1 dalį, jeigu galima pagrįstai manyti, kad:

1) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;

2) prieš pripažįstant jį pabėgėliu, padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą už federalinės teritorijos ribų, atliko ypač žiaurius veiksmus, net įvykdytus turint tariamai politinį tikslą; arba

3) jis yra kaltas dėl Jungtinių Tautų siekiams ir principams prieštaraujančių veiksmų.

<…>“

11 *AsylG* 3a straipsnyje „Persekiojimo veiksmai“ numatyta:

„(1) Persekiojimo veiksmais, kaip jie suprantami pagal 3 straipsnio 1 dalį, laikomi veiksmai, kurie yra:

1. pakankamai rimti pagal savo pobūdį ar dažnumą, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma tų teisių, nuo kurių negalima nukrypti pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 15 straipsnio 2 dalį <…>; arba

2. įvairių priemonių sankaupa, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, kurie yra pakankamai sunkūs, kad veiktų asmenį panašiai, kaip nurodyta a punkte.

(2) Persekiojimo veiksmai pagal 1 dalį gali <…>, *inter alia*, pasireikšti tokiomis formomis:

<…>

5. persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, kuriems taikomi 3 straipsnio 2 dalyje nustatyti nesuteikimo pagrindai,

<…>

(3) Turi būti ryšys tarp 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte, siejamame su 3 straipsniu, nurodytų persekiojimo priežasčių ir veiksmų, kurie kvalifikuojami kaip persekiojimo veiksmai, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo.“

12 *AsylG* 3b straipsnyje „Persekiojimo priežastys“ nustatyta:

„(1) Vertinant persekiojimo priežastis pagal 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą, reikia atsižvelgti į šiuos veiksnius:

<…>

5. politinių pažiūrų sąvoka visų pirma apima pažiūrų, įsitikinimų ar tikėjimo turėjimą dėl reikalų, susijusių su 3c straipsnyje minėtais persekiojimo dalyviais ir jų politika ar metodais, nesvarbu, ar užsienietis pagal tas pažiūras, įsitikinimus ar tikėjimą ėmėsi veiksmų, ar ne.

(2) Vertinant, ar užsieniečio baimė būti persekiojamam yra pagrįsta, nesvarbu, ar užsienietis iš tikrųjų turi rasinių, religinių, tautinių, socialinių ar politinių savybių, dėl kurių gali būti persekiojamas, jeigu persekiojimo vykdytojas jam priskiria tokias savybes.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 EZ, Sirijos pilietis, išvyko iš savo šalies 2014 m. lapkričio 6 d. 2015 m. rugsėjo 5 d. jis atvyko į Vokietiją, o 2016 m. sausio 28 d. pateikė prieglobsčio prašymą.

14 Jis nurodė, kad 2014 m. lapkričio mėn. pabėgo iš Sirijos, siekdamas išvengti karo tarnybos, nes bijojo dalyvauti pilietiniame kare. Jo karo tarnyba buvo atidėta iki 2015 m. vasario mėn., kad pabaigtų savo studijas universitete.

15 2017 m. balandžio 11 d. Federalinė migracijos ir pabėgėlių tarnyba suteikė jam papildomą apsaugą, tačiau atmetė jo prieglobsčio prašymą, motyvuodama tuo, jog jis pats nepatyrė persekiojimų, kad būtų priverstas išvykti. Šios institucijos teigimu, suinteresuotasis asmuo, kuris tik pabėgo nuo pilietinio karo, neturėtų bijoti persekiojimo grįžęs į Siriją. Bet kuriuo atveju nėra ryšio tarp persekiojimų, kurių jis bijo, ir persekiojimo priežasčių, galinčių suteikti teisę į pabėgėlio statuso pripažinimą.

16 2017 m. gegužės 1 d. EZ apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Verwaltungsgericht Hannover* (Hanoverio administracinis teismas, Vokietija). Iš esmės jis teigia, kad dėl to, jog jis, siekdamas išvengti karo tarnybos prievolės, pabėgo iš savo kilmės šalies ir Vokietijoje pateikė prieglobsčio prašymą, jam kyla persekiojimo pavojus, pateisinantis pabėgėlio statuso suteikimą.

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nacionalinių teismų jurisprudencija, kiek ji susijusi su prieglobsčio prašymais, pateiktais karo prievolininkų, kurie vengdami karo tarnybos pabėgo iš savo šalių ir kurie dėl to grįžę į savo šalį gali būti persekiojami ir baudžiami, nėra nusistovėjusi.

18 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Hannover* (Hanoverio administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2011/95] 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad „atsisakymui atlikti karo tarnybą konflikto metu“ nėra būtina, kad atitinkamas asmuo atlikti karo tarnybą atsisakytų tam tikra nustatyta forma, jei kilmės valstybės įstatymuose nėra numatyta teisė atsisakyti atlikti karo tarnybą?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar [Direktyvos 2011/95] Ar Direktyvos 2011/95/ES 9 straipsnio 2 dalies e punktu „dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu“ taip pat saugomi asmenys, kurie pasibaigus karo tarnybos atidėjimui neprisistato kilmės valstybės karinei administracijai ir išvengia priverstinio šaukimo pabėgdami?

3. Jeigu atsakymas į antrąjį klausimą būtų teigiamas, ar [Direktyvos 2011/95] 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad karo prievolininko, kuris nežino savo būsimos karinio paskyrimo vietos, atliekama karo tarnyba tiesiogiai ar netiesiogiai apimtų „nusikaltimus ar veiksmus, kuriems taikomi 12 straipsnio 2 dalyje nustatyti [pabėgėlio statuso] nesuteikimo pagrindai“, vien todėl, kad jo kilmės valstybės ginkluotosios pajėgos pakartotinai ir sistemingai vykdo tokius nusikaltimus ar veiksmus pasitelkdamos karo prievolininkus?

4. Ar [Direktyvos 2011/95] 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad persekiojimo pagal 9 straipsnio 2 dalies e punktą atveju pagal 2 straipsnio d punktą turi egzistuoti ryšys tarp 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse persekiojimui priskiriamų veiksmų arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo?

5. Jeigu atsakymas į ketvirtąjį klausimą būtų teigiamas, ar ryšio, kaip jis suprantamas pagal [Direktyvos 2011/95] 9 straipsnio 3 dalį, siejamą su 2 straipsnio d punktu, tarp persekiojimo veiksmų dėl persekiojimo ar baudimo dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą ir persekiojimo priežasčių esama jau tuo atveju, kai persekiojimas ar baudimas susijęs su atsisakymu?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

19 Pirma, primintina, kad iš Direktyvos 2011/95 4 ir 12 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Ženevos konvencija sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus, ir kad ši direktyva buvo priimta, be kita ko, siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos Europos Sąjungoje, identifikavimo kriterijus.

20 Todėl Direktyvos 2011/95 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į bendrą jos sistemą ir tikslą, laikantis Ženevos konvencijos ir kitų svarbių sutarčių, nurodytų SESV 78 straipsnio 1 dalyje. Kaip matyti iš šios direktyvos 16 konstatuojamosios dalies, aiškinant taip pat turi būti atsižvelgiama į teises, pripažintas pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

21 Antra, primintina, kad, remiantis Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punktu, pabėgėlis – visų pirma trečiosios šalies pilietis, kuris yra ne savo pilietybės šalyje „dėl pagrįstos persekiojimo“ dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei „baimės“ ir negali arba „dėl tokios baimės“ nepageidauja pasinaudoti tos šalies „globa [apsauga]“. Taigi atitinkamas pilietis dėl kilmės valstybėje esančių aplinkybių ir persekiojimo dalyvių veiksmų turi pagrįstai baimintis persekiojimo dėl bent jau vienos iš penkių direktyvoje ir Ženevos konvencijoje išvardytų priežasčių (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

22 Trečia, pabrėžtina, kad Direktyvos 2011/95 9 straipsnyje nustatomi kriterijai, kuriais remiantis veiksmai gali būti laikomi persekiojimu, kaip jis suprantamas pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį. Šiuo klausimu minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkte nurodoma, jog reikšmingi veiksmai turi būti pakankamai rimti pagal savo pobūdį ar dažnumą, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma absoliučių teisių, kurių negalima varžyti pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos 15 straipsnio 2 dalį. Be to, minėtos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punkte pažymima, jog persekiojimo veiksmais taip pat turi būti

laikoma įvairių priemonių sankaupa, įskaitant žmogaus teisių pažeidimus, kurie yra pakankamai sunkūs, kad veiktų asmenį panašiai, kaip nurodyta tos pačios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkte. Iš šių nuostatų matyti, jog tam, kad pagrindinių teisių pažeidimas būtų persekiojimas, kaip jis suprantamas pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį, jis turi būti tam tikro sunkumo laipsnio (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

23 Ketvirta, pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 3 dalies a–c punktus, tarptautinės apsaugos prašymą vertinant individualiai, reikia atsižvelgti į visus reikšmingus faktus, susijusius su kilmės šalimi, sprendimo dėl prašymo priėmimo momentu, atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentaciją, taip pat į jo asmeninę padėtį ir aplinkybes.

24 Būtent atsižvelgiant į šiuos argumentus reikia aiškinti Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatas, pagal kurias persekiojimo veiksmai, kaip jie suprantami pagal šio straipsnio 1 dalį, be kita ko, gali būti persekiojimo ar baudimo už atsisakymą atlikti karo tarnybą konflikto atveju, kai atliekant tokią tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus išimties sąlygose, nustatytose 12 straipsnio 2 dalyje, formos.

25 Be to, kiek tai susiję su pagrindine byla, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos matyti, kad nusikaltimai, kuriuos EZ galėjo būti priverstas vykdyti pašauktas atlikti karo prievolės vykstant Sirijos pilietiniam karui, yra „karo nusikaltimai“ arba „nusikaltimai žmoniškumui“, nurodyti Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies a punkte.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

26 Pirmaisiais dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį, jeigu kilmės valstybės teisėje nėra numatyta galimybė atsisakyti atlikti karo tarnybą, šį atsisakymą draudžiama pripažinti tokiu atveju, jei atitinkamas asmuo neįformino savo atsisakymo pagal atitinkamą procedūrą ir pabėgo iš savo kilmės šalies taip ir neprisistatęs karinei administracijai.

27 Pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktą persekiojimo veiksmai, kurie, kaip teigiama, gresia asmeniui, siekiančiam, kad jam būtų suteiktas pabėgėlio statusas pagal šią nuostatą, turi kilti dėl to, kad jis atsisakė atlikti karo tarnybą. Taigi, šis atsisakymas atlikti karo tarnybą turi būti vienintelis būdas, leidžiantis suinteresuotam asmeniui išvengti dalyvavimo karo nusikaltimuose, nurodytuose tos pačios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies a punkte (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 44 punktą).

28 Darytina išvada, kad dėl aplinkybės, jog pabėgėlio statuso prašytojas nepasinaudojo atsisakymo tarnauti kariuomenėje dėl įsitikinimų procedūra, jokia apsauga pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktą nesuteikiama, nebent tas prašytojas įrodo, kad, esant konkrečiai situacijai, jis neturėjo galimybės pasinaudoti tokio pobūdžio procedūra (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 45 punktą).

29 Konkrečiai kalbant, jeigu kilmės valstybės teisėje nenumatyta galimybė atsisakyti atlikti karo tarnybą ir dėl to šiuo tikslu nėra jokios procedūros, negalima reikalauti, kad karo prievolės vengiantis asmuo savo atsisakymą įformintų pagal tam tikrą procedūrą.

30 Be to, tokiu atveju, atsižvelgiant į šio atsisakymo neteisėtumą pagal kilmės valstybės teisę ir atsisakiusiam asmeniui gresiančius nurodytus persekiojimus ir baudimą, negalima pagrįstai tikėtis, kad jis apie tai būtų pareiškęs karinėje administracijoje.

31 Vis dėlto šių aplinkybių nepakanka siekiant nustatyti suinteresuotojo asmens atsisakymo atlikti karo tarnybą tikrumą. Pagal Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 3 dalies a–c punktus ši direktyva, kaip ir kiti tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti pateikti įrodymai, turi būti vertinama atsižvelgiant į visas reikšmingas faktines aplinkybes, susijusias su kilmės šalimi, sprendimo dėl prašymo priėmimo metu, į prašytojo pateiktą svarbią informaciją ir dokumentus, jo individualų statusą ir asmeninę padėtį, kaip priminta šio sprendimo 23 punkte.

32 Todėl Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad jeigu kilmės valstybės teisėje nenumatyta galimybė atsisakyti atlikti karo tarnybą, pagal jį nedraudžiama šį atsisakymą pripažinti tokiu atveju, jei atitinkamas asmuo neįformino savo atsisakymo pagal atitinkamą procedūrą ir pabėgo iš savo kilmės šalies taip ir neprisistatęs karinei administracijai.

Dėl trečiojo klausimo

33 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad asmeniui, kuris atsisako atlikti karo tarnybą konflikto atveju, bet nežino savo būsimos karinio paskyrimo vietos, atlikti tokią tarnybą reikštų daryti nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje, vien dėl to, kad jo kilmės šalies ginkluotosios pajėgos nuolat ir sistemingai daro tokius nusikaltimus ar veiksmus pasitelkdamos karo prievolininkus.

34 Tik nacionalinės valdžios institucijos, prižiūrimos teismo, turi įvertinti, ar prašytojo, prašančio suteikti pabėgėlio statusą pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktą, karo tarnybos atlikimas neišvengiamai arba bent jau tikriausiai lemtų tai, kad prašytojas vykdys tos direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje numatytus nusikaltimus (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 40 punktą).

35 Šis faktinių aplinkybių vertinimas turi būti grindžiamas visais įrodymais, kurie, atsižvelgiant į visas nagrinėjamas aplinkybes, be kita ko, reikšmingus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo momentu, taip pat į prašytojo individualią padėtį ir asmenines aplinkybes, patvirtintų, jog tarnybos atveju labai tikėtina, kad karo nusikaltimai bus daromi (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 46 punktą).

36 Teisingumo Teismas, be to, nusprendė, kad iš esmės neatmetami atvejai, kai prašytojas tik netiesiogiai dalyvauja darant tokius nusikaltimus, nes pirmiausia jis nepriklauso koviniams būriams, o, pavyzdžiui, skiriamas į logistikos ar pagalbinį dalinį (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Shepherd*, C-472/13, EU:C:2015:117, 37 punktą).

37 Atsižvelgiant į visuotinai išplitusio pilietinio karo aplinkybes, kurios susiklostė nagrinėjant suinteresuotojo asmens prašymą, tai yra 2017 m. balandžio mėn., ir konkrečiai atsižvelgiant į Sirijos ginkluotųjų pajėgų, įskaitant ir iš karo prievolininkų sudarytų būrių, padarytus karo nusikaltimus, kurie, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, yra iš esmės užfiksuoti dokumentuose, tikimybė, jog karo prievolininkas, kad ir kokia būtų jo dalyvavimo sritis, bus priverstas tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvauti darant nagrinėjamus nusikaltimus, atrodo labai didelė, bet tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

38 Todėl Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad karo prievolininko, kuris atsisako atlikti karo tarnybą konflikto atveju, bet kuris nežino savo būsimo karinio paskyrimo vietos, esant visuotinai išplitusio pilietinio karo aplinkybėms, kai kariuomenė, pasitelkdama karo prievolininkus, nuolat ir sistemingai vykdo nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje, atliekama karo tarnyba tiesiogiai ar netiesiogiai apimtų tokius nusikaltimus ar veiksmus.

Dėl ketvirtojo klausimo

39 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad turi būti ryšys tarp šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir tos pačios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte numatyto persekiojimo ir baudimo.

40 Į šį klausimą reikia atsakyti atsižvelgiant ne tik į minėto 9 straipsnio tekstą, bet ir į jo kontekstą bei į Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimą.

41 Pirma, iš Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalies formuluotės matyti, kad turi būti ryšys tarp šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo veiksmų, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalį, arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo. Šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalyje pateikiamas persekiojimo veiksmų, kaip jie suprantami pagal šio 9 straipsnio 1 dalį, pavyzdinis sąrašas. Todėl, reikalavimas, kad būtų ryšys tarp 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo veiksmų, kaip jie suprantami pagal 9 straipsnio 1 dalį, pirmiausia taikytinas persekiojimo veiksmams, kurie išvardyti 9 straipsnio 2 dalyje, įskaitant šios nuostatos e punkte nurodytus veiksmus.

42 Antra, šis aiškinimas atitinka pačią sąvokos „pabėgėlis“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punktą, apibrėžtį, t. y. trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris pagrįstai bijo būti persekiojamas dėl vienos iš penkių šioje nuostatoje išvardytų ir direktyvos 10 straipsnyje išplėtotų priežasčių ir kuris negali arba dėl tokios baimės nenori pasinaudoti šalies, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta, apsauga.

43 Trečia, kaip nurodyta Direktyvos 2011/95 24 konstatuojamojoje dalyje, šia direktyva siekiama nustatyti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvenciją kriterijus. Todėl, remiantis šios konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 punkto nuostatomis, pagal šią direktyvą teisė į prieglobstį suteikiama tik asmenims, jaučiantiems visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamiems dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių pažiūrų, kaip tai matyti ir iš direktyvos 29 konstatuojamosios dalies.

44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją reikalaujama, jog būtų ryšys tarp šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte numatytų persekiojimo ir baudimo.

Dėl penktojo klausimo

45 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies d punkto ir 9 straipsnio 3 dalies nuostatas reikia aiškinti taip, kad ryšys tarp šios direktyvos 2 straipsnio d punkte ir 10 straipsnyje nurodytų

priežasčių ir minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte numatytų persekiojimo ir baudimo už atsisakymą atlikti karo tarnybą turi būti laikomas įrodytu vien dėl to, kad persekiojimas ir baudimas yra susiję su šiuo atsisakymu.

46 Pirmiausia pažymėtina, kad, kalbant apie persekiojimą ir baudimą už atsisakymą atlikti karo tarnybą konflikto atveju, kai atliekant karo tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus arba atlikti veiksmus, kurie atitinka Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalyje nurodytas pabėgėlio statuso nesuteikimo sąlygas, šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte apibrėžiami tam tikri persekiojimo veiksmai pagal jų priežastį ir ši priežastis skiriasi nuo tų, kurios išsamiai išvardytos šios direktyvos 2 straipsnio d punkte ir 10 straipsnyje, t. y. rasė, religija, tautybė, politinės pažiūros ar priklausymas tam tikrai socialinei grupei.

47 Žinoma, daugeliu atvejų atsisakymas atlikti karo tarnybą – tai politinių pažiūrų, kuriomis vadovaujantis atmetamas bet koks karinės galios naudojimas, arba priešinimosi kilmės šalies valdžios institucijų politikai ar metodams, religinių pažiūrų ar net priklausymo tam tikrai socialinei grupei išraiška. Tokiais atvejais persekiojimo veiksmai, kurių gali būti imtasi dėl atsisakymo, taip pat gali būti siejami su tomis pačiomis priežastimis.

48 Vis dėlto, kaip savo išvados 67 punkte pažymėjo generalinė advokatė, karo tarnybos atsisakymo priežastis taip pat gali skirtis nuo minėtų penkių persekiojimo priežasčių. Be kita ko, atsisakymas gali būti motyvuojamas baime susidurti su pavojais, kylančiais atliekant karo tarnybą ginkluoto konflikto metu.

49 Todėl jeigu būtų pripažinta, kad atsisakymas atlikti karo tarnybą Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punkte apibrėžtomis sąlygomis bet kuriuo atveju susijęs su viena iš penkių Ženevos konvencijoje numatytų persekiojimo priežasčių, tai iš tikrųjų reikštų, kad prie šių priežasčių reiktų pridėti kitas persekiojimo priežastis, ir taip šios direktyvos taikymo sritis būtų išplėsta, palyginti su Ženevos konvencijos taikymo sritimi. Toks aiškinimas prieštarautų aiškiam Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimui, nurodytam minėtos direktyvos 24 konstatuojamojoje dalyje, Sąjungoje suderinti pabėgėlio statuso, kaip jis suprantamas pagal Ženevos konvenciją, įgyvendinimą.

50 Todėl ryšys tarp bent vienos iš šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų persekiojimo priežasčių ir jos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytų persekiojimo ir baudimo negali būti laikomas įrodytu ir todėl negali būti netikrinamas nacionalinių institucijų, įgaliotų vertinti tarptautinės apsaugos prašymą.

51 Šią išvadą patvirtina Direktyvoje 2011/95 numatyta tarptautinės apsaugos prašymų vertinimo tvarka.

52 Iš tiesų šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali laikyti, jog prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją, kuri būtina pagrindžiant tarptautinės apsaugos prašymą. Vis dėlto tarptautinės apsaugos prašytojo pareiškimai nėra kompetentingų institucijų atliekamo faktų ir aplinkybių vertinimo proceso pradinis taškas (šiuo klausimu žr. 2018 m. sausio 25 d. Sprendimo *F*, C-473/16, EU:C:2018:36, 28 punktą). Iš tiesų toje pačioje nuostatoje numatyta, kad valstybė narė, bendradarbiaudama su tarptautinės apsaugos prašytoju, turi įvertinti atitinkamą su jo prašymu susijusią informaciją.

53 Tarp reikšmingos informacijos, kurią turi įvertinti kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 2 dalyje minimos „tarptautinės apsaugos prašymo teikimo priežastys“, kurios būtinai apima persekiojimo veiksmų, kuriuos prašytojas teigia patyręs, priežastis. Todėl jeigu, neišnagrinėjus būtų pripažinta, kad persekiojimas ir baudimas už atsisakymą atlikti karo tarnybą šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytomis aplinkybėmis yra susiję su viena iš penkių Ženevos konvencijoje nurodytų persekiojimo priežasčių, tai reikštų, kad kompetentingos institucijos neturi vertinti „tarptautinės apsaugos prašymo teikimo priežasčių“, priešingai, nei numatyta minėtos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje.

54 Vis dėlto negalima teigti, kad tarptautinės apsaugos prašytojas turi pateikti įrodymus dėl ryšio tarp Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punkte ir 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo ir baudimo, kuriuos jis patiria dėl savo atsisakymo atlikti karo tarnybą šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytomis sąlygomis.

55 Iš tiesų, tokia įrodinėjimo pareiga prieštarautų tarptautinės apsaugos prašymų vertinimo tvarkai, kaip ji apibrėžta Direktyvos 2011/95 4 straipsnyje. Viena vertus, kaip buvo priminta šio sprendimo 52 punkte, šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalimi tik valstybėms narėms leidžiama prašytojui nustatyti pareigą „kuo greičiau pateikti visą informaciją tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti“ ir valstybė narė, kurioje pateiktas prašymas, įpareigojama įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją. Antra, kaip savo išvados 70 punkte pažymėjo generalinė advokatė, Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 5 dalyje pripažįstama, kad prašytojas ne visada galės pagrįsti savo prašymą dokumentais ar kitais įrodymais, ir išvardijamos kumuliacinės sąlygos, kurias įvykdžius, tokių įrodymų nereikalaujama. Šiuo klausimu atsisakymo atlikti karo tarnybą, taigi ir jo nurodomo persekiojimo priežastys yra subjektyvi prašymo informacija, kurią gali būti ypač sunku pagrįsti tiesioginiais įrodymais.

56 Šiomis aplinkybėmis kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, atsižvelgdamos į visas tarptautinės apsaugos prašytojo nurodytas aplinkybes, turi įvertinti, ar yra tikėtinas ryšys tarp Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punkte ir 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo bei baudimo už atsisakymą atlikti karo tarnybą šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytomis sąlygomis.

57 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad egzistuoja rimta prielaida, jog atsisakymas atlikti karo tarnybą šios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytomis sąlygomis yra susijęs su viena iš penkių šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių.

58 Pirma, akivaizdu, kad, sukonkretindamas Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytą persekiojimo veiksmų priežastį, Sąjungos teisės aktų leidėjas nesiekė asmeniui, atsisakiusiam atlikti karo prievolę dėl įsitikinimų, apsunkinti galimybę gauti pabėgėlio statusą, kai nustatė papildomą sąlygą įgyti šį statusą, bet, atvirkščiai, manė, kad ši persekiojimo priežastis paprastai susijusi su bent viena iš penkių persekiojimo priežasčių, suteikiančių teisę į pabėgėlio statusą. Iš tiesų konkretus asmenų, atsisakiusių atlikti karo prievolę dėl įsitikinimų, nurodymas šioje direktyvoje, kai karo tarnybos atlikimas juos įpareigotų daryti nusikaltimus taikai, karo nusikaltimus ar nusikaltimus žmoniškumui, visiškai atitinka direktyvos 12 straipsnyje numatytą pabėgėlio statuso nesuteikimą minėtus nusikaltimus padariusiems asmenims.

59 Antra, kaip savo išvados 75 punkte nurodo generalinė advokatė, atsisakymas atlikti karo tarnybą, ypač kai už tai griežtai baudžiama, leidžia daryti prielaidą, kad suinteresuotojo asmens ir kilmės šalies valdžios institucijų politinės ar religinės vertybės ir pažiūros stipriai skiriasi.

60 Trečia, vykstant ginkluotam konfliktui, ypač pilietiniam karui, ir nesant teisinės galimybės išvengti karo prievolės, labai tikėtina, kad valdžios institucijos atsisakymą atlikti karo tarnybą laikytų politinės opozicijos veiksmu, neatsižvelgiant į galimai sudėtingesnius asmeninius suinteresuotojo asmens motyvus. Pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 2 dalį „vertinant, ar prašytojas visiškai pagrįstai bijo būti persekiojamas, nesvarbu, ar prašytojas iš tikrųjų turi rasinių, religinių, tautinių, socialinių ar politinių savybių, dėl kurių jis gali būti persekiojamas, su sąlyga, kad tokią savybę prašytojui priskiria persekiojimo vykdytojas“.

61 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punkto, siejamo su 9 straipsnio 3 dalimi, nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad ryšys tarp šios direktyvos 2 straipsnio d punkte ir 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo ir baudimo už atsisakymą atlikti karo tarnybą, numatytų minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte, negali būti laikomas įrodytu vien dėl to, kad šis persekiojimas ir baudimas yra susiję su šiuo atsisakymu. Vis dėlto egzistuoja rimta prielaida, kad atsisakymas atlikti karo tarnybą tos pačios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytomis sąlygomis susijęs su viena iš penkių jos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių. Kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, atsižvelgdamos į visas nagrinėjamas aplinkybes, turi patikrinti, ar šis ryšys tikėtinas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad jeigu kilmės valstybės teisėje nenumatyta galimybė atsisakyti atlikti karo tarnybą, pagal jį nedraudžiama šį atsisakymą pripažinti tokiu atveju, jei atitinkamas asmuo neįformino savo atsisakymo pagal atitinkamą procedūrą ir pabėgo iš savo kilmės šalies taip ir neprisistatęs karinei administracijai.**

2. **Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip, kad karo prievolininko, kuris atsisako atlikti karo tarnybą konflikto atveju, bet kuris nežino savo būsimo karinio paskyrimo vietos, esant visuotinai išplitusio pilietinio karo aplinkybėms, kai kariuomenė, pasitelkdama karo prievolininkus, nuolat ir sistemingai vykdo nusikaltimus ar veiksmus, nurodytus šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalyje, atliekama karo tarnyba tiesiogiai ar netiesiogiai apimtų tokius nusikaltimus ar veiksmus.**

3. **Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją reikalaujama, jog būtų ryšys tarp šios direktyvos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte numatytų persekiojimo ir baudimo.**

4. Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 2 dalies e punkto, siejamo su 9 straipsnio 3 dalimi, nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad ryšys tarp šios direktyvos 2 straipsnio d punkte ir 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir persekiojimo ir baudimo už atsisakymą atlikti karo tarnybą, numatytų minėtos direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte, negali būti laikomas įrodytu vien dėl to, kad šis persekiojimas ir baudimas yra susiję su šiuo atsisakymu. Vis dėlto egzistuoja rimta prielaida, kad atsisakymas atlikti karo tarnybą tos pačios direktyvos 9 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytomis sąlygomis susijęs su viena iš penkių jos 10 straipsnyje nurodytų priežasčių. Kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, atsižvelgdamos į visas nagrinėjamas aplinkybes, turi patikrinti, ar šis ryšys tikėtinas.

Parašai.

[i] Puslapio antraštėje kalbinio pobūdžio pataisymas padarytas paskelbus šį tekstą pirmą kartą.